

Abandonul epistemic

„Consecința violenței este o violență și mai mare, puterea unei extreme activează forța celeilalte extreme, adversitatea structurală produce sisteme adverse.”

Când Economia a centrat sistemul său analitic pe avuție s-a produs un dublu abandon epistemic. Economia a ales să deceleze prevalent o excepție, bogăția individuală, și să o propună ca unică țintă a acțiunii umane. În loc să servească diversitatea naturală a rolurilor conviețuirii, Economia a ales, în această situație, și segregarea opțiunilor identitare de motivația morală.

Consecința directă a fost că inima conceptuală a Economiei a emigrat din spectrul determinantilor cumpătării, unde s-a născut forma ei modernă și a încercat să se maturizeze prin devalorizarea socială a viziunii antice cunoscute drept *Oikonomia*. În acest fel s-a rupt orice legătură de respect filial cu tradiția și s-a anulat efortul intelectual de înțelegere și funcționalizare a structurilor acționale responsabile de subzistența oamenilor. Din acest moment, Economia a mizat totul pe condiția somptuară a abundenței.

Deschiderea cutiei Pandorei avuției individuale a pus în dificultate raționalizarea condiției umane, creând culoare de expansiune pentru „spiritele animale”. Într-un fel antimodern, fixarea avuției drept ținta economicității a întors natura umană din nou cu fața către starea încleștării pentru supremația teritorială vizând resursele, comportamentul cotidian fiind modelat exclusiv în temeiul adversității.

În plus, calea materialității reprezentată de avuție a alungat din orizontul individului înclinația pentru echilibrarea balanței preocupărilor, valorile spirituale devenind ingrediente ale obsesiei lucrative.

Economia centrată conceptual pe avuție a ieșit definitiv din universul placentar al lucrurilor măsurate cu nevoia vieții, alegând să exhibe formele experiențiale ale aranjării regulilor supraviețuirii pe modelul piramidei sociale. Nu mai funcționează de acum nici alegerea rolurilor în varianta antică a ordonării prin destinație a locului în mașinăria socială a supraviețuirii. Subordonarea rolurilor în desfășurarea proceselor specifice legate de condiția umană – munca, lucrul, acțiunea – a fost definitiv funcționalizată prin alocarea intereselor de pe poziția de forță a avuției.

Întorsătura conceptuală a generat răsturnarea ordinii logice a lucrurilor naturale pe care se întemeiază lumea. S-a produs o schimbare radicală, de desensibilizare pentru rosturile sociale ale acțiunii individuale, ca urmare a inoculării cu virusul așteptărilor împlinite miraculos într-un viitor posibil. Din realitatea existenței concrete, aflată în limitele aranjamentelor umane ca efect al discernământului format natural, s-a trecut poarta utopiei. A fost o eroare cu

costuri planetare, omenirea trăind în cascadă distopii ale extremelor ideologice, ale fundamentalismelor raționalizate și ale violenței instituționalizate.

Economia ultimului secol „de peste două secole”, cu debutul său marcat de prima violență la scară mondială, este panorama marelui abandon epistemic din Economie. Consecința violenței este o violență și mai mare, puterea unei extreme activează forța celeilalte extreme, adversitatea structurală produce sisteme adverse.

Deși în zorii iluminismului raționalist era numită Economie Politică, reconstrucția teoretică în jurul conceptului de avuție a pretins că este pur și simplu, neutru și corect, Economie. În fapt, pentru a disimula eroarea de întemeiere rațională pe care Avuția o dă intereselor, regele chiar voia să fie văzut gol pentru că nu mai avea ce ascunde, interesele dovedindu-se chiar epiderma lui.

Evoluția exhibantă s-a dovedit fertilă în episoade de artilerie împotriva redistribuirii în viziune socială a avuției, în ștergerea urmelor de sentimentalism în calculul fericirii ca indicator de randament, în dărâmarea schelelor din jurul construcției statului bunăstării. Formele exhibării au ajuns recent să certifice corectitudinea socializării pierderilor datorate proastei guvernante corporatiste, acoperirea din bugetul public a eșecului pieței etc. Adăugăm la exhibare tendința de experimentare a monopolului global, cu faze disimulate în oligopol fratern, prin splitare a puterii de control a piețelor.

Pretenția că nu mai este politică este exhibită cu succes într-o lume care a învățat Economia după manuale fabricate să rețină doar ipoteza avuției, nu și pe cea din spatele acesteia, interesul de a controla puterea politică prin avuție. Nișa econometrării Economiei este destinată a fi dovada tare a faptului că raționalizarea muncii, lucrului și acțiunii ține de logica științei.

Doar că Economia este o știință de un fel special, a cărei relevanță conceptuală interioară se face în condițiile în care susține ceva exterior, bazele vieții umane, între care subzistența este diferența specifică, iar socialitatea este genul proxim.

Economia este știință doar dacă raționalizează condiția umană pentru starea de bine a naturii umane. Orice altă perspectivă, cum ar fi viziunea răsturnată a exhibării răului conținut naturii umane pentru a putea să obții performanțe în raționalizarea condiției umane, conferă Economiei statutul de rețetar machiavelic al gestiunii puterii avuției împotriva libertății omului de a căuta rațional calea regală a împlinirii naturii umane.

Reducționismul fericirii umane la avuție contravine diversității umane, trăirilor conforme cu gradul de complexitate al naturii umane, introduce opțiunea totalitarismului sublimat în jurul unei singure dimensiuni a naturii umane, face din antiprometeism un ideal escatologic pentru creaționismul uman.

Lumea clădită pe avuție este fără suflet, iar Economia materialistă este o neurotoxină pentru spirit. Economia trebuie să fie, în definitiv, o știință a condiției umane.